

Prop. 118 S

(2014–2015)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2015 under Nærings- og fiskeridepartementet (Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS – eiendommer og gruvedrift)

*Tilråding fra Nærings- og fiskeridepartementet 12. mai 2015,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning og sammendrag

Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS (SNSK) driver kullgruvevirksomhet på Svalbard gjennom det heleide datterselskapet Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS (SNSG). Om lag 95 pst. av produksjonen eksporteres. Gruvevirksomheten foregår i Svea og Lunckefjell, som er lokalisert 50 km syd for Longyearbyen. I tillegg har SNSG noe produksjon i Gruve 7 ved Longyearbyen. Om lag 35 pst. av kullet fra Gruve 7 leveres til det lokale energiverket. SNSK arbeider også med å utvikle selskapets eiendommer på Svalbard og utnytte kompetansen som ligger i konsernet. Konsernet har i dag om lag 270 ansatte. Arbeidsplassene knyttet til kullgruvedriften har i mange år bidratt vesentlig til stabil, helårlig norsk aktivitet og bosetting på Svalbard. Selskapet har et ressursgrunnlag som gir muligheter til kulldrift på Svalbard i lang tid. SNSK-konsernet eier betydelige grunneiendommer og infrastruktur på Svalbard.

I Meld. St. 27 (2013–2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap, fremgår det at målet med statens eierskap i SNSK er å bidra til at samfunnet i Longyearbyen opprettholdes og videreutvikles

på en måte som understøtter de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag. Staten, ved Nærings- og fiskeridepartementet, eier 99,94 pst. av aksjene i SNSK. Øvrige aksjer eies av private.

Som følge av en betydelig reduksjon i kullprisen de siste årene kombinert med store urealiserte tap på valutasikringsavtaler, har SNSG kommet i en svært krevende situasjon. Samtidig er markedsutsiktene for kull dårlige. Selskapet kan ikke drives videre uten å tilføres likviditet. Styret i SNSK la på denne bakgrunnen frem et forslag til en tiltaksplan for departementet 16.1.2015. I tiltaksplanen ble departementet som eier anmodet om å gi lån til konsernet på 450 mill. kroner, inkludert 50 mill. kroner til utvikling av ny virksomhet.

Departementet legger med dette frem forslag om å styrke likviditeten i SNSG med 500 mill. kroner. Det foreslås at 295 mill. kroner tilføres gjennom at staten kjøper grunneiendommer og infrastruktur som i dag eies av SNSK-konsernet, og at 205 mill. kroner tilføres ved at det bevilges et ansvarlig lån fra staten til SNSK. Alle midlene stilles til disposisjon for drift i SNSG.

SNSK gis som en del av forslaget anledning til, på visse vilkår, å forvalte grunneiendommer og

infrastruktur som staten kjøper fra selskapet. Lånet fra staten til SNSK vil bli gitt til markedsvilkår, og slik at SNSKs betjening av lånet tilsvarer, og avhenger av, SNSGs renter og avdrag til SNSK.

Forslaget innebærer at staten får direkte eierskap til grunneiendommer og infrastruktur på Svalbard som i dag eies av SNSK-konsernet, samtidig som det legges til rette for videre drift i SNSG.

Likviditetstilførselen legger i første omgang grunnlaget for kullvirksomhet i et begrenset omfang i 2015 og 2016, men med mulighet for drift ut over 2016. Sistnevnte vil bl.a. avhenge av hvorvidt markedsforsholdene utvikler seg positivt, hvorvidt selskapet lykkes med kostnadsreduksjoner og ny finansiering. Dersom markedsforsholdene ikke bedrer seg, er det stor risiko for at kullvirksomheten i SNSG innen utgangen av 2016 må avvikles.

Dersom Stortinget slutter seg til forslaget, vil departementet inngå avtale med SNSK, SNSG og selskapets bankforbindelse DNB om vilkårene for tilførsel av totalt 500 mill. kroner fra SNSK til SNSG.

Fremtidsutsiktene for kullvirksomhet på Svalbard er usikre. Regjeringen vil vurdere hvordan staten kan bidra til omstilling for svalbardssamfunnet, og vil komme tilbake til dette bl.a. i en egen stortingsmelding om Svalbard.

Det er departementets vurdering at det er hensiktsmessig for staten å innløse øvrige aksjeeiere i SNSK, som eier 0,06 pst. av aksjene. Dette kan gi staten som eier mer fleksibilitet ved håndtering av den videre utviklingen av SNSK-konsernet. Departementet foreslår derfor at Stortinget gir fullmakt til å utløse minoritetsaksjonærene ved å fremsette et tilbud om innløsning i tråd med aksjerettslige prinsipper.

2 Om Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS

Selskapet ble stiftet i 1916 og har kullgruvedrift på Svalbard som sin hovedvirksomhet. I 1973 ervervet staten en tredjedel av aksjene i selskapet og fra 1976 har staten eid 99,94 pst. av aksjene jf. St.prp. nr. 125 (1975–76). Konsernet består av morselskapet Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS med de heleide datterselskapene Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS og Store Norske Boliger AS, samt datterselskapet Pole Position Logistics AS hvor SNSK eier 55 pst. av aksjene. Hovedkontoret ligger i Longyearbyen.

Gruvevirksomheten foregår i hovedsak i Svea Nord-gruven og Lunckefjell ved Svea. Om lag

95 pst. av kullproduksjonen eksporteres. I tillegg har konsernet noe produksjonsdrift i Gruve 7 nær Longyearbyen, hvor om lag 35 pst. av kullet leveres til det lokale energiverket. Samlet kullproduksjon utgjorde i 2014 om lag 1,7 mill. tonn.

SNSK-konsernet eier 2 006 km² grunneiendom på Svalbard, inkludert grunnen i Longyeardalen, ved Svea (Indre Lågfjord) og Adventdalen der bl.a. Gruve 7 ligger. SNSK eier ca. 380 boliger i Longyearbyen gjennom Store Norske Boliger. SNSK-konsernet er også den største innehaveren av utmål på Svalbard, med 316 utmål.

SNSKs kullvirksomhet gikk i mange år med underskudd og ble opprettholdt med tilskuddsbevilgninger over statsbudsjettet. Bakgrunnen for statens engasjement i selskapet og den økonomiske støtten, var i hovedsak nasjonale hensyn. Kullvirksomheten ble ansett som et sentralt virkemiddel for å sikre norsk aktivitet og bosetting på Svalbard. Arbeidsplassene knyttet til kullgruvedriften har bidratt vesentlig til stabil, helårig norsk industriell aktivitet og bosetting i Longyearbyen.

I 1997 startet SNSK utredning av mulighetene for å videreføre kulldriften i Svea Nord. Ved behandlingen av St.prp. nr. 2 (2001–2002) Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS og Svea Nord-prosjektet, jf. Innst. S. nr. 67 (2001–2002) og Stortingets vedtak av 19. desember 2001, ble det lagt til grunn at gruvedriften skulle drives ut fra bedriftsøkonomiske forutsetninger og uavhengig av statlig støtte. Videre ble det gitt tilslutning til at gruvedriften i Svea ved årsskiftet 2001/2002 skulle skilles ut i et heleid datterselskap av SNSK, som fikk navnet Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS. Samtidig vedtok Stortinget en bevilgning på 150 mill. kroner i ny aksjekapital til SNSK. Det var forutsatt at disse midlene skulle benyttes som egenkapital i SNSG.

I årene etter ble SNSG stilt overfor utfordringer i Svea Nord-gruven som vanninntregning, brann og andre driftsavbrudd. Brannen i Svea Nord-gruven i 2005 krevde tilførsel av likviditet i påvente av forsikringsoppgjøret. Dette ble gjort i form av et ansvarlig lån til markedsmessige betingelser fra staten på 250 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 69 (2006–2007) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2007 og Innst. nr. 230 for 2006–2007 og Stortingets vedtak av 15. juni 2007. SNSK innfridde lånet i 2008.

Styret i SNSK vedtok i 2010 en forretningsplan for kullgruve i Lunckefjell, og søkte om tillatelse til dette hos Sysselmannen på Svalbard. Selskapet utarbeidet en konsekvensutredning etter svalbardmiljøloven. Sysselmannen anbefalte til daværende Miljøverndepartementet at SNSG fikk

åpne kullgruve i Lunckefjell i 2011, og det ble gitt tillatelse til dette i desember 2011. Med bakgrunn i forretningsmessige vurderinger meddelte daværende Nærings- og handelsdepartementet styret i SNSK at departementet ikke ville motsette seg selskapets planer for åpning av kullgruve i Lunckefjell.

Prosjektet representerte en betydelig investering med relativt stor forretningsmessig risiko med betydning for bl.a. selskapets egenkapital og utbyttekapasitet. Nærings- og handelsdepartementet engasjerte i 2011 Deloitte til å foreta en bedriftsøkonomisk vurdering av forretningsplanen for den nye gruen. Deloitte vurderte prosjektet til å ha positiv forventet avkastning gitt en risikojustert diskonteringsrente.

Det første kullet ble tatt ut av Lunckefjell i oktober 2013. Samlet investeringskostnad er beregnet til om lag 1,2 mrd. kroner. Selskapet har frem til nå finansiert gjennomføring av prosjektet gjennom opparbeidet egenkapital.

Statens mål med eierskapet i SNSK fremgår av Meld. St. 27 (2013–2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap, som ble behandlet av Stortinget i februar 2015:

«Målet med statens eierskap i Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS er å bidra til at samfunnet i Longyearbyen opprettholdes og videreutvikles på en måte som understøtter de overordnede målene i norsk Svalbard-politikk. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Statens mål med eierskapet ivaretas gjennom at staten er eier i selskapet og ikke ved særskilte føringer fra eier på selskapets operative virksomhet.»

3 Økonomisk utvikling for SNSK

Konsernet har i perioden 2004–2013 hatt et samlet overskudd på om lag 1,5 mrd. kroner, hvorav selskapet har utbetalt nær 500 mill. kroner i utbytte. Bl.a. relativt gunstige kullpriser og positive effekter fra valutasikringsavtaler har bidratt til selskapets positive resultater tidligere år.

Siden 2011 har kullprisen falt betydelig, og SNSGs kulldrift har gått med underskudd siden 2012. SNSKs foreløpige resultat for 2014 er et

Tabell 3.1 Økonomiske hovedtall for SNSK (*foreløpige tall)

Tall i mill. kroner			
Resultatregnskap	2014*	2013	2012
Produksjon salgstonn (1000 t)	1 675	1 855	1 229
Driftsinntekter	1 021	1 319	926
Driftsresultat	- 532	- 76	- 378
Resultat etter skatt	- 831	- 64	- 234
<hr/>			
Balanse	2014*	2013	2012
Anleggsmidler	693	1 304	1 008
Omløpsmidler	684	1 025	1 266
Sum eiendeler	1 377	2 329	2 274
Egenkapital	678	1 492	1 557
Sum gjeld og forpliktelser	699	837	717
Sum egenkapital og gjeld	1 377	2 329	2 274
<hr/>			
Nøkkeltall	2014*	2013	2012
Egenkapitalandel	49 %	64 %	68 %
Utbytte (mill. kroner)	0	0	0

underskudd etter skatt på 831 mill. kroner. Dette tilsvarer også størrelsen på ekstraordinære nedskrivninger som følge av negativ verdiutvikling av bl.a. SNSGs eiendeler og valutasikringer.

I 2014 produserte SNSG om lag 1,7 mill. tonn salgskull sammenlignet med om lag 1,9 mill. tonn i 2013. Nedgangen skyldes et betydelig høyere steininnhold i produksjonsområdet enn i 2013.

De krevende markedsforholdene i 2014 og til nå i 2015 har medført at SNSG har kommet i en svært krevende finansiell situasjon. Uten tilførsel av likviditet er ikke videre drift i SNSG mulig.

4 Orienteringer til Stortinget

Stortinget er tidligere blitt orientert om SNSKs virksomhet og planer for gruvevirksomhet i Lunckefjell gjennom departementets årlige budsjettproposisjoner og det årlige svalbardbudsjettet, jf. bl.a. omtale av Lunckefjellprosjektet i Prop. 111 S (2011–2012) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2012 og Innst. 375 S (2011–2012).

5 Henvendelsen fra SNSK

Styret i SNSK henvendte seg 16.1.2015 til staten som eier, og anmodet om eiers medvirkning til gjennomføring av en tiltaksplan utarbeidet av styret. I henvendelsen gir styret uttrykk for at hovedgruven i Lunckefjell ikke er lønnsom med ventet prisutvikling for kull i 2015 og 2016, samtidig som SNSGs kostnadsstruktur ikke er tilpasset situasjonen. Styret viser i denne sammenheng til at selskapet gjennomfører kostnadsreduksjoner, inkludert en betydelig nedbemanning.

Styret har vurdert ulike alternativer for endringer i gruvedriften i SNSG, og har besluttet å redusere virksomheten og opprettholde minimumsdrift gjennom 2015 og eventuelt i 2016. Utviklingen i kullpriser og realiserte kostnadsreduksjoner vil være avgjørende for styrets vurderinger om muligheten for og omfanget av videre drift. Selskapet arbeider med å redusere kostnadene betydelig, slik at det kan drive lønnsom kulldrift og samtidig ha likviditet som er tilstrekkelig robust til å tåle perioder med lav kullpris. Styret viser til at SNSG har ressurser og reserver for mange års kulldrift på Svalbard, og vurderingen er at kull i flere år vil være en sentral del av selskapets virksomhet.

Samtidig gir styret uttrykk for at SNSK vil akselerere arbeidet med å utvikle annen nærings-

virksomhet på Svalbard, forutsatt at selskapet får på plass en tilfredsstillende finansiering for dette. I dagens situasjon har ikke selskapet finansielle ressurser til å drive utvikling av ny virksomhet.

Styret anbefaler i sin henvendelse fra januar 2015 en løsning der staten som eier tilfører morselskapet SNSK 450 mill. kroner i kapital gjennom et lån. Styret foreslår videre at SNSK yter SNSG et ansvarlig lån, alternativt en kombinasjon av ansvarlig lån og aksjekapital, på 400 mill. kroner. Styrets forslag til løsning skulle bidra til å gjennomføre en restrukturering med sikte på å gjen-skape lønnsomhet i kullvirksomheten. De resterende 50 mill. kroner anbefalte styret å allokere til utvikling av fremtidig, ikke kullrelatert, virksomhet.

Siden styrets henvendelse har kullprisene falt ytterligere og valutakursen utviklet seg i negativ retning for selskapet.

6 Eksterne vurderinger

Finansielle vurderinger

Konsulentselskapet Deloitte har på oppdrag fra departementet vurdert forretningsmessige problemstillinger ved henvendelsen fra styret i SNSK.

Deloitte, som i hovedsak baserer seg på informasjon og anslag fra selskapet, peker på følgende hovedpunkter:

- Markedsforholdene for kulldrift har utviklet seg svært negativt det siste året og utsiktene fremover ser krevende ut.
- Som følge av den negative markedsutviklingen og tidligere inngåtte valutaterminkontrakter har SNSG kommet i en svært anstrengt økonomisk situasjon.
- Gitt dagens dårlige markedsforhold er det krevende å se for seg handlingsalternativer som vil gi staten en forventet positiv avkastning på kort sikt.
- Å legge til rette for styrets skisserte alternativ med minimumsproduksjon i 2015 og 2016 er, under visse vilkår, det alternativet som synes mest forretningsmessig gunstig for staten som eier. Dette forutsetter imidlertid at det inngås en avtale med selskapets bankforbindelse som fordeler risiko, forventede tap og en eventuell forretningsmessig oppside på en akseptabel måte.
- Ved å legge til rette for minimumsproduksjon i 2015 og 2016, er det en forretningsmessig oppside ved en mulighet for at markedsutviklingen

snur og at det igjen kan legges til rette for lønnsom drift i SNSG.

- Den øvre rammen for tilførsel av kapital til SNSG som kan forsvares fra et rent forretningsmessig perspektiv er trolig rundt 500 mill. kroner.
- Det er betydelig risiko knyttet til den videre utviklingen i SNSG. Dersom markedsf forholdene ikke endrer seg positivt før utgangen av 2016, vil styrt avvikling eller konkurs i SNSG være det sannsynlige utfallet ved utgangen av 2016.

Deloitte har videre vurdert den konkrete finansieringsløsningen som er fremkommet etter forhandlinger med selskapet og banken og som departementet ber om fullmakter til å gjennomføre. Deloitte peker på følgende:

- Den fremforhandlede løsningen der SNSG på visse vilkår tilføres 500 mill. kroner, fremstår som en akseptabel fordeling av risiko, forventet tap og eventuell oppside.
- Risikoen staten påtar seg er stor. SNSGs kapitalbehov i perioden frem til 2016 vil variere med utviklingen i kull- og valutapriser. Kapitalbehovet vil også avhenge av selskapets underliggende drift og realiseringen av forretningsplan for minimumsproduksjon.
- Løsningen innebærer at statens potensielle samlede direkte og indirekte tap knyttet til virksomheten i SNSK/SNSG tilsvarer hele likviditetstilførselen på 500 mill. kroner. Statens direkte tilførsel av risikokapital i denne løsningen er lånet på 205 mill. kroner, mens 295 mill. kroner gjelder eiendomskjøp.
- En eventuell oppfaring i Lunckefjell er nødvendig for å kunne drive videre etter 2016 og vil kreve betydelig økt kullpris for å kunne iverksettes i 2015 og en enda større økning i 2016 – ettersom SNSG da pådrar seg en ekstra periode med oppfaring uten produksjon.
- Staten er en veldiversifisert kapitalsterk eier som bør kunne bære betydelig risiko når dette er forankret i klare strategiske og forretningsmessige mål.
- Det vil være hensiktsmessig med tett oppfølging av SNSK fra eiers side.
- Gitt at et lån fra staten til SNSK skal ha SNSG som risikopunkt, påtar staten seg en betydelig finansiell risiko. Renten på et slikt lån bør reflektere dette. Basert på markedsobservasjoner bør renten på et slikt lån settes i intervallet 12,45-17,45 pst. gitt dagens rentenivå.

Verdivurdering av grunneiendommer og infrastruktur

Departementet har fått utarbeidet to uavhengige verdivurderinger av grunneiendom og infrastruktur i SNSK-konsernet. Disse er utarbeidet av Deloitte og av Advokatfirmaet Selmer. Vurderingene er basert på anerkjente markedsmessige prinsipper og metoder for verdsettelse.

Juridiske vurderinger

Advokatfirmaet Wiersholm har på oppdrag fra departementet vurdert juridiske problemstillinger. Når det gjelder løsningen departementet foreslår, viser Wiersholm til at den er fremforhandlet mellom eier, selskapet og selskapets bankforbindelse på ordinært kommersielt grunnlag, og at den er på linje med hva andre ansvarlige private aksjeeiere også kunne gått inn på.

Samfunnsmessige vurderinger

Konsulentselskapet Multiconsult har på oppdrag fra departementet sett på SNSGs betydning for svalbardsamfunnet og beskrevet samfunnsmessige konsekvenser av en eventuell nedskalering av kullvirksomheten på Svalbard. Multiconsult viser bl.a. til at:

- avvikling av kullvirksomheten, særlig dersom dette skjer raskt, kan gi betydelig reduksjon i sysselsetting og bosetting i Longyearbyen.
- i 2013 utgjorde SNSK nesten 22 pst. av sysselsettingen på Svalbard.
- SNSG kjøper varer og tjenester på Svalbard for om lag 350 mill. kroner.
- en nedbemanning i SNSG vil gi en reduksjon i sysselsettingen også i øvrig næringsliv.

Juridisk rådgiver Wiersholm har bekreftet at ovennevnte hensyn ofte inngår i markedsmessige vurderinger som ansvarlige private eiere gjør.

7 Departementets vurderinger

7.1 Overordnede avveininger

Henvendelsen fra styret i SNSK reiser grunnleggende spørsmål om SNSK-konsernets videre utvikling og rolle på Svalbard.

Det er ulike hensyn knyttet til statens eierskap i SNSK. Departementet viser i denne sammenheng til Meld. St. 27 (2013–2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap. På den ene side skal selskapet bidra til å understøtte de overordnede

målene i norsk svalbardpolitikk og gruvedriften har i mange år bidratt vesentlig til stabil, helårlig norsk aktivitet og bosetting på Svalbard. Videre eier SNSK-konsernet betydelige grunneiendommer og infrastruktur. På den annen side skal selskapet drives på forretningsmessig grunnlag med sikte på å levere en konkurransemessig avkastning. Dette har vist seg krevende de siste årene bl.a. som følge av en betydelig forverring av markedsforholdene. Støtte til kullvirksomhet på ikke-forretningsmessig grunnlag er dessuten uheldig av klimapolitiske hensyn.

Departementet har i sin vurdering av styrets henvendelse søkt etter løsninger som kan kombinere de ovennevnte hensynene på en god måte.

Svalbardsamfunnet har over de siste årene fått flere ben å stå på, og både forskning og reiseliv er i dag viktig for sysselsettingen, jf. omtale i St.meld. nr. 22 (2008–2009) Svalbard. Selv om mange ansatte i SNSG pendler fra fastlandet, er det departementets vurdering at SNSG fortsatt har stor betydning for svalbardsamfunnet. Stortinget har ved flere anledninger vist til betydningen av opprettholdelse av norske samfunn på Svalbard, jf. bl.a. St.meld. nr. 22 (2008–2009) Svalbard og Innst. S. nr. 336 (2008–2009). Departementet anser at det er viktig å legge til rette for videre drift i SNSG i en viss periode. Dette understøttes av Multiconsults vurderinger. En nedleggelse av kullvirksomheten nå kan få utilsiktede konsekvenser. Samtidig erkjenner departementet at utsiktene for gruvevirksomheten er krevende med dagens kullpriser, noe også styret i SNSK viser til i sin henvendelse og som understøttes av Deloitte's vurderinger. Regjeringen vil komme tilbake med en egen stortingsmelding om Svalbard, der situasjonen for svalbardsamfunnet vil sees i lys av den negative utviklingen i SNSG.

Etter departementets vurdering vil den foreslåtte finansieringsløsningen, der staten får eiermessig kontroll over sentrale grunneiendommer og infrastruktur på Svalbard, og der SNSG tilføres likviditet til minimumsproduksjon i 2015–2016, ivareta de ulike hensynene staten har med eierskapet i SNSK på en god måte.

Samtidig er det ønskelig at den foreslåtte løsningen ikke svekker SNSK-konsernets grunnlag for videre drift på sikt. Dette forutsetter at konsernet inntil videre får anledning til å leie tilbake grunneiendommer og infrastruktur, som staten kjøper på forretningsmessige vilkår, og som er relevant for selskapets virksomhet. Grunneiendommer og infrastruktur som eventuelt ikke leies tilbake, kan bli forvaltet av SNSK på vegne av staten.

7.2 Foreslått løsning

Med utgangspunktet som beskrevet over har departementet, med forbehold om Stortingets samtykke, forhandlet med SNSK/SNSG, samt med SNSGs bankforbindelse og kommet frem til en løsning som alle parter har kunnet slutte seg til.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at SNSK-konsernet tilføres 500 mill. kroner. Midlene foreslås tilført gjennom eiendomskjøp (295 mill. kroner) og lån (205 mill. kroner), og stilles til rådighet for drift i SNSG. Rammen er noe høyere enn det styret ba om i sin henvendelse, med bakgrunn i bl.a. at markedsforholdene har forverret seg siden departementet mottok styrets henvendelse i januar.

Departementets forslag legger et finansielt grunnlag for minimumsdrift i SNSG i 2015 og 2016, i tråd med hvordan dette er skissert av selskapets styre i henvendelsen til departementet. Videre drift etter 2016 avhenger bl.a. av at markedsforholdene bedres og at selskapet lykkes med kostnadsreduserende tiltak, samt ny finansiering for videre oppfaring. Forhandlingene med banken ga en løsning der SNSGs tap på valutasikringer delvis betjenes og banken også bidrar til en løsning.

Når det gjelder styrets henvendelse om 500 mill. kroner for å utvikle nye forretningsområder, må det foreligge konkrete forretningsplaner før dette kan tas stilling til. Videre må det vurderes hvilken rolle SNSK bør ha i næringsutvikling på Svalbard. De 500 mill. kroner som er omtalt over inkluderer ikke midler til nye forretningsområder.

Departementet vil følge markedsutviklingen og situasjonen i selskapet tett, og vil på egnet måte komme tilbake til Stortinget om den videre utviklingen av SNSK-konsernet.

For å gi staten som eier nødvendig fleksibilitet og handlingsrom til å vurdere problemstillingene rundt SNSK-konsernets utvikling fremover, er det departementets vurdering at staten, som eier av mer enn 90 pst. av aksjene i SNSK, bør benytte sin rett til å innløse resterende aksjonærer i SNSK, jf. aksjeloven § 4-26. Departementet ber med bakgrunn i dette Stortinget om fullmakt til å kunne innløse øvrige aksjeeiere.

Regjeringen vil gjøre oppmerksom på at finansieringsløsningen som foreslås på kort sikt, og som innebærer at midlene fra eiendomskjøp og lån stilles til rådighet for drift i SNSG, medfører stor risiko for tap. Departementet viser i denne sammenheng til finansiell rådgivers vurderinger.

Regjeringen viser også til at det foreligger særskilte hensyn for statens eierskap i SNSK og forslaget innebærer en samlet løsning som gir staten direkte eierskap til grunneiendommer og infrastruktur av strategisk verdi i tillegg til at staten opptrer som ansvarlig eier. Vektlegging av slike særskilte hensyn er i samsvar med det som kan regnes som ansvarlig eierskapsutøvelse både blant statlige og private aktører, jf. også vurderingene fra departementets juridiske rådgiver.

7.3 Kjøp av grunneiendommer og infrastruktur fra SNSK-konsernet

Departementet foreslår at grunneiendommer, med størstedelen av den naturlig tilhørende infrastruktur, som i dag eies av SNSK eller SNSG kjøpes av staten. Dette innebærer følgende grunneiendommer: Longyeardal, Adventdal, Grønnfjordbotn, Grøndal, Colesbukta, Saksedal og Indre Billefjord (eies av SNSK) og Indre Lågfjord (eies av SNSG). Tilhørende infrastruktur som flyplass og kai i Indre Lågfjord vil inngå i kjøpet, og grunneiendommer og infrastruktur overtas fri for pant. Totalt legger departementet, med forbehold om Stortingets godkjenning, opp til å inngå avtale med SNSK og SNSG om kjøp av grunneiendommer og infrastruktur for 295 mill. kroner.

Grunneiendommene og infrastrukturen som i dag eies av SNSK har staten en alminnelig indirekte kontroll over gjennom sitt eierskap i selskapet. Grunneiendommene og infrastrukturen som i dag eies av SNSG (Indre Lågfjord) har selskapets bankforbindelse pant i, men staten har en forkjøpsrett på grunneiendommen. Departementet har likevel vurdert det som hensiktsmessig at grunneiendommene overføres til direkte statlig eie som ledd i en løsning for å tilføre likviditet til SNSG.

Departementet har forhandlet med SNSK om kjøp av grunneiendommene og infrastrukturen og er kommet til enighet om pris og øvrige hovedvilkår med forbehold om Stortingets samtykke. Det legges opp til at staten skal betale 295 mill. kroner til selskapet for samtlige grunneiendommer og infrastruktur som kjøpes. Selskapets bankforbindelse har samtidig, som et ledd i finansieringsavtalen med selskapet, frasagt seg pantet i grunneiendommene.

Departementet har innhentet to uavhengige verddivurderinger fra henholdsvis Deloitte og Advokatfirmaet Selmer av konsernets eiendeler, inklusiv grunneiendommer og infrastruktur. Prisene det er enighet om ligger innenfor intervallene departementets rådgivere anser som rimelige.

Som det også pekes på av departementets rådgivere, er det stor usikkerhet om verdien av grunneiendommer og infrastruktur på Svalbard. Det gjelder særlig arealene det ikke er knyttet forutsigbare kontantstrømmer til i form av leieinntekter og eventuelt lønnsomme forekomster av mineraler.

Salg av aktiva fra SNSK til staten må forelegges generalforsamlingen i SNSK etter reglene i aksjelovens § 3-8.

7.4 Tilbakeleie

Departementet, i overensstemmelse med selskapet, legger opp til at grunneiendom og infrastruktur som staten kjøper, og som er relevant for selskapets drift, på visse vilkår leies tilbake til selskapet. Grunneiendommer og infrastruktur som eventuelt ikke leies tilbake, kan forvaltes av selskapet på vegne av staten. En slik løsning legger til rette for at driften i selskapet kan fortsette som i dag og for at selskapet kan utnytte kompetansen selskapet har på eiendomsutvikling på Svalbard. Det legges opp til at både staten og selskapet har mulighet til å bringe avtalen til opphør under gitte forutsetninger.

Inntekter fra etablerte utleieforhold som selskapet i dag mottar fra grunneiendommer som kjøpes av staten, vil i første omgang tilfalle staten som ny grunneier. Det er imidlertid en ambisjon at utleieforholdene kan overføres til SNSK ved fremleie så raskt dette lar seg praktisk og juridisk gjennomføre, eventuelt inngå annen avtale som setter SNSK i posisjon som om selskapet fremleide grunneiendommene.

Leieforholdene mellom SNSK og staten er i utgangspunktet langsiktige, men slik at hver av partene har rett til oppsigelse på visse vilkår, herunder skal det være en mulighet til å si opp avtalene om ca. to år. Det vil i løpet av de neste ett til to årene trolig avdekkes om kulldriften fortsatt kan drives lønnsomt. Staten som eier må i forbindelse med dette ta stilling til hvilken rolle SNSK skal ha i utviklingen av ny virksomhet på Svalbard.

Selskapets leiekostnad, som vil bli fastsatt ut fra markedsmessige vilkår i en endelig avtale mellom departementet og selskapet, legges opp til å bli betalt etterskuddsvis og første gang etter omkring to år. Årlig leibeløp vil trolig ligge på om lag 5–10 mill. kroner, avhengig av bl.a. omfanget av leie.

Departementet anser en slik ordning som hensiktsmessig, ettersom SNSKs egen drift forventes å gi begrensede inntekter i en periode mens det utvikler nye aktiviteter og fordi hvilken rolle SNSK skal ha i utvikling av statens grunneien-

dommer og infrastruktur på Svalbard vil bli avklart i mellomtiden.

Selskapet vil på markedsmessige vilkår motta en årlig godtgjørelse fra staten for det forvaltnings- og utviklingsarbeidet som selskapet skal utføre knyttet til statens grunneiendommer og infrastruktur. Det legges opp til at denne godtgjørelsen vil bli fastsatt i en endelig avtale mellom departementet og selskapet.

Staten vil stille krav til selskapets forvaltning av statens grunneiendommer og infrastruktur, herunder at dette skal utføres innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk.

Det er også enighet om å inngå avtale om flere operative forhold, inklusiv vederlag for investeringer som eventuelt vil bli gjennomført. Når det gjelder ansvar for opprydding og forurensning på eiendommene legges det opp til at verken staten eller selskapet skal få større eller mindre ansvar som følge av overdragelsene enn de har i dag.

7.5 Lån til SNSK

Departementet foreslår at det bevilges et lån fra staten til SNSK på 205 mill. kroner. Lånet skal stilles til rådighet for drift i SNSG.

Lånet skal gis på markedsvilkår, og slik at tilbakebetaling og rentebetaling avhenger av driften og likviditetssituasjonen i SNSG. Renten på lånet settes til 15 pst. Renten skal ikke betales i låneperioden, men akkumuleres og legges til hovedstolen. Påløpt rente betales sammen med hovedstol ved forfall.

Departementet anser en slik ordning for tilbakebetaling som hensiktsmessig gitt at samlet tilførsel fra staten skal tilføres SNSG og at det følgelig ligger til grunn at risikoen for lånet skal knyttes til gruvedriften, samtidig som SNSKs egen drift forventes å gi begrensede inntekter i en periode fremover, jf. omtale over.

Et lån fra staten til SNSK må forelegges generalforsamlingen i SNSK etter reglene i aksjelovens § 3-8.

7.6 Tilførsel av kapital til SNSG

Hensikten med eiendomskjøp og lån til SNSK som beskrevet over, er for det første å gi staten eierskap til sentrale grunneiendommer og infrastruktur på Svalbard. For det andre skal likviditetstilførselen gi grunnlag for videreføring av bankfinansiering og drift i SNSG, og slik mulig gjøre restrukturering med sikte på mulighet for fremtidig lønnsom kullvirksomhet. Kullvirksomheten vil foregå i begrenset omfang i 2015 og

2016, men senere, dersom bl.a. kullprisene bedrer seg, kostnadsreduksjonene lykkes og ny finansiering kommer på plass, også på lengre sikt.

Selv om eiendomskjøpet kan sees uavhengig av eventuell tilførsel av kapital til SNSG, bør staten, gitt situasjonen i SNSG, ikke tilføre SNSK kapital som igjen tilføres SNSG uten begrensninger på anvendelse. Dersom Stortinget slutter seg til eiendomskjøp og lån til SNSK, vil departementet inngå avtale med SNSK, SNSG og selskapets bankforbindelse DNB om vilkår for tilførsel av totalt 500 mill. kroner fra SNSK til SNSG.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementets forslag innebærer følgende endringer på statsbudsjettet 2015:

- det bevilges 295 mill. kroner til eiendomskjøp i konsernet Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS over kap. 950, post 49 Kjøp av eiendom.
- det bevilges 205 mill. kroner til lån fra staten til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS, over kap. 950, post 90 Lån til SNSK. Lånet løper til 31.12.2016. Renten settes til 15 pst. Det legges opp til at utviklingen i Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS er risikopunkt for lånet og at rente og hovedstol betales ved forfall.
- det bevilges 205 mill. kroner til tapsavsetning for lån til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS, over kap. 950, post 50 Tapsavsetning, lån til SNSK, jf. nærmere forklaring nedenfor.

For 2015 budsjetteres det ikke med inntekter til staten fra utleieforhold som SNSK i dag har på grunneiendommer som skal kjøpes av staten, eller forvaltningshonorar til selskapet. Dette med bakgrunn i at disse utleieinntektene i stor grad allerede er gjort opp for i 2015, og fordi det vil ta noe tid å inngå endelige avtaler med selskapet. Inntektene som tilfaller staten og forvaltningshonoraret staten skal betale selskapet som følge av departementets forslag, vil bli inntekts- og utgiftsført i de kommende årlige statsbudsjettene.

Regjeringen er inneforstått med at det er stor usikkerhet knyttet til den forretningsmessige utviklingen i SNSG og at likviditeten som stilles til rådighet for drift i SNSG må betraktes som risikokapital med betydelig risiko for at den går tapt frem mot utgangen av 2016. Risikoen håndteres budsjettmessig ved at det foreslås å bevilge avsetning til eventuelle fremtidige tap tilsvarende som lånets størrelse. Bevilgningen til avsetning til tap

vil bli utgiftsført i 2015 og aktivert som en avsetning i kapitalregnskapet. Dersom det oppstår tap vil dette dekkes av denne tapsavsetningen. Motsvarende vil det ved tilbakebetaling av hele eller deler av lånet bli foretatt en inntektsføring av tilsvarende andel av tapsavsetningen.

Forslaget om fullmakt til å utløse minoritetsaksjonærene i SNSK innebærer at staten kjøper 0,06 pst. av aksjene i selskapet, som staten i dag ikke eier. Innløsningsbeløpet, som vil komme til utbetaling i 2015, vil være av begrenset omfang.

Nærings- og fiskeridepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om Endringer i statsbudsjettet 2015 under Nærings- og fiskeridepartementet (Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS – eiendommer og gruvedrift).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om Endringer i statsbudsjettet 2015 under Nærings- og fiskeridepartementet (Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS – eiendommer og gruvedrift), i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

**til vedtak om Endringer i statsbudsjettet 2015
under Nærings- og fiskeridepartementet
(Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS
– eiendommer og gruvedrift)**

I

I statsbudsjettet for 2015 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
950		Forvaltning av statlig eierskap	
	49 (ny)	Kjøp av eiendom, bevilges med	295 000 000
	50 (ny)	Tapavsetning, lån til SNSK, bevilges med	205 000 000
	90 (ny)	Lån til SNSK, bevilges med	205 000 000

II

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2015 kan utgiftsføre kjøp av aksjer uten bevilgning på kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 96 Aksjer i Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS slik at statens eierandel i selskapet økes til 100 pst.

=====

